

2AE II (Γίαννης Μπουράκης)

①

Παράδειγμα 1 Μετατροπή πίνακα σε μορφή Jordan

Έστω ο πίνακας: $A = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 2 \\ 0 & 1 & 3 \\ 0 & 0 & 2 \end{bmatrix}$

Οι ιδιοτιμές του πίνακα προκύπτουν από την $\det(A - \lambda I) = 0$ και είναι $\lambda_1 = 1, \lambda_2 = 1, \lambda_3 = 2$

Το ιδιοδιάνυσμα v_3 που αντιστοιχεί στη διακεκριμένη (μονή) ρίζα $\lambda_3 = 2$, προκύπτει από την ακόλουθη διαδικασία.

$A - \lambda_3 I = \begin{bmatrix} 1-\lambda_3 & 1 & 2 \\ 0 & 1-\lambda_3 & 3 \\ 0 & 0 & 2-\lambda_3 \end{bmatrix} \xrightarrow{\lambda_3=2} A - 2I = \begin{bmatrix} -1 & 1 & 2 \\ 0 & -1 & 3 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$

Γιγύει δε ότι: $Av_3 = \lambda_3 v_3 \Rightarrow (A - \lambda_3 I)v_3 = 0 \Rightarrow (A - 2I)v_3 = 0 \Rightarrow$

$\Rightarrow \begin{cases} -v_{31} + v_{32} + 2v_{33} = 0 \\ -v_{32} + 3v_{33} = 0 \end{cases} \quad (1) \quad \text{όπου } v_3 = \begin{bmatrix} v_{31} \\ v_{32} \\ v_{33} \end{bmatrix}$

Έστω $v_{33} = \text{αυθαίρετο} = 1$ (για ευκολία)

τότε από τις εξισώσεις (1) $\Rightarrow v_{31} = v_{32} + 2v_{33}$

και $v_{32} = 3v_{33} = 3$, οπότε $v_{31} = 5$

Άρα $v_3 = [5 \ 3 \ 1]^T$

Για την nullanti ρίζα $\lambda_{1,2} = 1$ υπολογίζουμε σε:

$B = (A - \lambda_1 I) = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 2 \\ 0 & 0 & 3 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$

$p(B) = 2$

$v_1 = n - p(B) = 3 - 2 = 1$

Άρα ~~είναι~~ θα σχηματίσουμε ένα υποπίνακα Jordan διαστάσεως

$p(B^2) = 1 = n - u$

($n = \text{διάσταση πίνακα} = 3$
 $u = \text{nullantozeta ρίζας} = 2$)

$B^2 = (A - \lambda_1 I)^2 = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 5 \\ 0 & 0 & 3 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$

Επείδη $p(B^2) = 1 = n - u$ θα σχηματίσει $\in \delta \omega$.
 $v_2 = n - p(B^2) = 2$

Επειδή $V_2 - V_1 = 2 - 1 = 1$ υπάρχει ένα ιδιοδιάνυσμα που ανήκει στον μηδενικό χώρο N_2 αλλά δεν ανήκει στον μηδενικό χώρο N_1 . Από το ιδιοδιάνυσμα αυτό δημιουργείται μια αλυσίδα (μήκους 2) γενικευμένων ιδιοδιανυσμάτων.

Για το ιδιοδιάνυσμα αυτό, έστω V , θα πρέπει να ισχύουν οι ακόλουθες σχέσεις (από τον ορισμό των γεν. ιδιοδιανυσμάτων)

$$B^2 V = 0 \Rightarrow \begin{bmatrix} 0 & 0 & 5 \\ 0 & 0 & 3 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} w_1 \\ w_2 \\ w_3 \end{bmatrix} = 0 \Rightarrow \boxed{w_3 = 0}$$

και

$$B V \neq 0 \Rightarrow \begin{bmatrix} 0 & 1 & 2 \\ 0 & 0 & 3 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} w_1 \\ w_2 \\ w_3 \end{bmatrix} \neq 0 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \begin{cases} w_2 + 2w_3 \neq 0 \Rightarrow w_2 \neq 0 \\ 3w_3 = 0 \Rightarrow w_3 = 0 \end{cases} \text{ Έστω } \boxed{w_2 = 1}$$

Υποθέτουμε επίσης ανεξάρτητα $\boxed{w_1 = 0}$

Άρα ένα γεν. ιδιοδιάνυσμα V είναι το

$$V = [0 \ 1 \ 0]^T$$

Το ιδιοδιάνυσμα V είναι βαθμού 2 (σύμφωνα με τον ορισμό)

Έτσι $V_2 \triangleq V = \begin{bmatrix} 0 \\ 1 \\ 0 \end{bmatrix}$ οπότε $V_1 \triangleq (A - 1I)V =$

$$= \begin{bmatrix} 0 & 1 & 2 \\ 0 & 0 & 3 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 0 \\ 1 \\ 0 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}$$

είναι το δεύτερο ιδιοδιάνυσμα της αλυσίδας.

Ο πίνακας Jordan προκύπτει από τον πρώτο ορισμό ως:

$$J = S^{-1} A S$$

όπου

$$S = [V_1 \ V_2 \ V_3] = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 5 \\ 0 & 1 & 3 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

Τα ιδιοδιάνυσμα V_1, V_2, V_3 αναφέρονται (από τη θεωρία) να είναι γραμ. ανεξάρτητα. Πράγματι από προηγή να πιστοποιηθεί από το ότι ο S είναι ορατός

$$\det[S] \neq 0$$

Μπορούμε ακόμη να βρούμε τη μορφή Jordan χωρίς να υπολογίσουμε το άρνητικό $S^{-1}AS$

Επειδή $J = S^{-1}AS \Rightarrow AS = SJ \Rightarrow A[V_1, V_2, V_3] = [V_1, V_2, V_3] J$ (3)

Ισχύουν όμως οι εξής:

$AV_1 = \lambda_1 V_1$
 $AV_2 = \lambda_1 V_2 + V_1$ { αλγεβρα τιμών 2 }
 $AV_3 = \lambda_3 V_3$ (4)
 μοναχικός Jordan
 διακόβης 2

- (3), (4) $\Rightarrow J = \begin{bmatrix} \lambda_1 & 1 & 0 \\ 0 & \lambda_1 & 0 \\ 0 & 0 & \lambda_3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 2 \end{bmatrix}$

$S^{-1} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & -5 \\ 0 & 1 & -2 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$

$J = S^{-1}AS = \begin{bmatrix} 1 & 0 & -5 \\ 0 & 1 & -2 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 & 1 & 2 \\ 0 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 & 0 & 5 \\ 0 & 1 & 2 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$

2A€ II (Γινώσως Μνοίκατος)

(4)

Παράδειγμα 2:

Μετασπονή Πίνακα σε μορφή Jordan.

$$\text{Έστω } A = \begin{bmatrix} 3 & -1 & 1 & 1 & 0 & 0 \\ 1 & 1 & -1 & -1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 2 & 0 & -1 & -1 \\ 0 & 0 & 0 & 2 & -1 & -1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & 1 \end{bmatrix}$$

Χρησιμοποιώντας την σχέση $\det \begin{bmatrix} A & B \\ C & D \end{bmatrix} = \det A \cdot \det D$, όπου A, C τετραγωνικοί πίνακες υπολογίζουμε:

$$\begin{aligned} \det(A - 2I) &= [(3-2)(1-2) + 1] (2-2)^2 [(1-2)^2 - 1] = \\ &= (1-2)^5 \cdot 1 \end{aligned}$$

Άρα ο A έχει την ιδιοτιμή 2 με πολλαπλότητα 5 και την ιδιοτιμή 0 με πολλαπλότητα 1.

Για την πολλαπλή ιδιοτιμή:

Υπολογίζουμε τα $(A - 2I)^i = (A - 2I)^i$, $i = 1, 2, 3, \dots$

μέχρις ότου $\rho(A - 2I)^i = n - m = 6 - 5 = 1$

(όπου n η διάσταση του A , m η πολλαπλότητα της ρίζας)

$$B = (A - 2I) = \begin{bmatrix} 1 & -1 & 1 & 1 & 0 & 0 \\ 1 & -1 & -1 & -1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & -1 & -1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & -1 & -1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & 1 \end{bmatrix}$$

$$\rho(A - 2I) = 4$$

$$V_1 = 6 - 4 = 2$$

Άρα υπάρχουν 2 υποπίνακες Jordan με αλγεβρα διάσταση 5.

$$B^2 = (A - 2I)^2 = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 2 & 2 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 2 & 2 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 2 & -2 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & -2 & 2 \end{bmatrix}$$

$$\rho(A - 2I)^2 = 2$$

$$V_2 = 6 - 2 = 4$$

$$B^3 = (A - 2I)^3 = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & -4 & 4 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 4 & -4 \end{bmatrix}$$

$$\rho(A - 2I)^3 = 1$$

Σταματάμε εδώ

$$V_3 = 6 - 1 = 5$$

- Επειδή $V_3 - V_2 = I$ υπάρχει ένα μόνο γν. ιδιοδιάνυσμα βαθμού 3 που ανήκει στον N_3 και όχι στον N_2 και ικανοποιεί τη σχέση $B^3 u = 0, B^2 u \neq 0$

← από εδώ προκύπτει υποπίνακας Jordan διαστάσεως 3

Από αυτό προκύπτει η αλυσίδα μήκους 3 των γενικευμένων ιδιοδιανυσμάτων ως εξής:

$$u_1 = B^2 u, u_2 = B u, u_3 = u.$$

Για να υπολογιστεί ο πίνακας Jordan δεν είναι απαραίτητο να υπολογιστούν τα ιδιοδιανύσματα. Για λόγους μηρότητας όπω, ανεξάρτητο αποτέλεσμα των υπολογισμών:

$$u = [0 \ 0 \ 1 \ 0 \ 0 \ 0]^T$$

οπότε

$$u_1 \triangleq B^2 u = \begin{bmatrix} 2 \\ 2 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}, u_2 \triangleq B u = \begin{bmatrix} -1 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}, u_3 \triangleq u = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}$$

- Επειδή $V_2 - V_1 = 2I$ υπάρχουν 2 ανεξάρτητα γν. ιδιοδιανύσματα που ανήκουν στον N_2 και δεν ανήκουν στον N_1 . Πραγματικά το $u_2 = B u$ του προηγούμενου βήματος είναι ένα από αυτά. Βρίσκουμε ακόμη ένα ιδιοδιάνυσμα v τέτοι ώστε τα $\{u_2, v\}$ να είναι γραμμικά ανεξάρτητα και να ισχύουν οι:

$$B^2 v = 0, B v \neq 0.$$

Από το ιδιοδιάνυσμα αυτό προκύπτει αλυσίδα μήκους 2 ως εξής. (Από εδώ αντιστοιχεί υποπίνακας Jordan διαστάσεως 2)

$$v_1 = B v, v_2 = v$$

Τα ιδιοδιανύσματα v_1, v_2 υπολογίζονται ότι είναι:

$$v = [0 \ 0 \ 1 \ -1 \ 1 \ 1]^T$$

οπότε

$$v_1 \triangleq B v = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 2 \\ -2 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}, v_2 \triangleq v = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \\ -1 \\ 1 \\ 1 \end{bmatrix}$$

Τέλος $V_1 - V_0 = 2 - 0 = 2$.

Διψάδι υπάρχουν 2 ιδιοδιανύσματα που ανήκουν στον χώρο N_1 . Τα ιδιοδιανύσματα αυτά έχουν ήδη υπολογιστεί από τα 2 προηγούμενα βήματα και είναι τα u_1 και v_1 .

Τελικά μετά των παραπάνω ανάλυσης εύκολα προκύπτει ότι ο πίνακας Jordan είναι ~~ο~~

1^{ος} υποπίνακας Jordan διαστάσεων 3 (3x3)

$$J = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 0 & | & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 1 & | & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & | & 0 & 0 & 0 \\ \hline 0 & 0 & 0 & | & 1 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & | & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & | & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

2^{ος} υποπίνακας Jordan διαστάσεων 2 (2x2)

3^{ος} (ακυβιγράφος) υποπίνακας Jordan διαστάσεων 1 (αυτοβιογράφοι των διακεκριμένων ιδιοτιμών $\lambda_6 = 0$)

Αρα

$$J = \begin{bmatrix} 2 & 1 & 0 & | & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 2 & 1 & | & 0 & 0 & 0 \\ \hline 0 & 0 & 2 & | & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & | & 2 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & | & 0 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & | & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$$

Παράδειγμα εύρεσης του e^{At} με τη μέθοδο Cayley-Hamilton (414)

Να ευρεθεί ο e^{At} όπου ο A έχει τη μορφή

$$A = \begin{bmatrix} 2 & 1 & 4 \\ 0 & 2 & 0 \\ 0 & 3 & 1 \end{bmatrix}$$

$$|A - \lambda I| = 0 \Rightarrow |\lambda I - A| = 0 \Rightarrow \begin{vmatrix} \lambda - 2 & -1 & -4 \\ 0 & \lambda - 2 & 0 \\ 0 & -3 & \lambda - 1 \end{vmatrix} = 0 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow (\lambda - 2)^2 (\lambda - 1) = 0 \Rightarrow \lambda_{1,2} = 2 \text{ (διπλά)} \\ \lambda_3 = 1$$

Βρίσκουμε τώρα τη μορφή Jordan του πίνακα A

Για τη διπλή ιδιοτιμή $\lambda = 2$ υπολογίζουμε τα $(A - 2I)^i$, $i = 1, 2$, όπου:

Εως ότου $\rho(A - 2I)^i = n - m = 3 - 2 = 1$ ($n = n$ διάσταση του πίνακα A , $m = m$ nullrank του πίνακα)

$$A - 2I = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 4 \\ 0 & 0 & 0 \\ 0 & 3 & -2 \end{bmatrix} \quad \rho(A - 2I) = 2 \\ v_1 = 3 - 2 = 1$$

Άρα υπάρχει ένας μόνο μονοπίνακας Jordan διαστάσεως 2

Το ίδιο συμπέρασμα αποκοιλιώνεται και αν συνεχίσουμε τη διαδικασία μέχρι το τέλος. (ΤΓΙ!)

$$-(A - 2I)^2 = \begin{bmatrix} 0 & 14 \\ 0 & 0 & 0 \\ 0 & 3 & -2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 0 & 14 \\ 0 & 0 & 0 \\ 0 & 3 & -2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 & 12 & -8 \\ 0 & 0 & 0 \\ 0 & -6 & 4 \end{bmatrix} \quad \rho(A - 2I)^2 = 1 \\ \text{Εδώ σταματάει} \\ v_2 = 3 - 1 = 2$$

$v_2 - v_1 = 1$ Άρα υπάρχει ένα ιδιοδιάνυσμα που ανήκει στον N_2 και δεν ανήκει στον N_1 . Από αυτό το ιδιοδιάνυσμα δημιουργείται αλυσίδα (μήκους 2). Γενικευμένων ιδιοδιανυσμάτων (δεν χρειάζεται να υπολογισθούν τα ιδιοδιανυσματα δ'αυτή τη μέθοδο) Η μοναδική, μήκους 2, αλυσίδα επιβεβαιώνεται ω όου υπάρχει ένας μόνο πίνακας Jordan διαστάσεως 2×2

Για την ιδιοτιμή $\lambda_3 = 1$ αντίθετα έχει nullrank 1 αντίστοιχη μονοπίνακας Jordan διαστάσεως 1

Επίσης

Τελικά ο πίνακας Jordan του πίνακα A είναι

$$J = \begin{bmatrix} \lambda_1 & 1 & 0 \\ 0 & \lambda_1 & 0 \\ 0 & 0 & \lambda_3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2 & 1 & 0 \\ 0 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \quad \text{οπότε}$$

$$e^{Jt} = \begin{bmatrix} e^{\lambda_1 t} & te^{\lambda_1 t} & 0 \\ 0 & e^{\lambda_1 t} & 0 \\ 0 & 0 & e^{\lambda_3 t} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} e^{2t} & te^{2t} & 0 \\ 0 & e^{2t} & 0 \\ 0 & 0 & e^t \end{bmatrix} \quad (1)$$

Από τη μέθοδο Cayley-Hamilton προκύπτει ότι ισχύουν οι σχέσεις

$$e^{At} = \sum_{i=0}^{n-1} c_i(t) A^i \quad (2)$$

$$\text{και} \quad e^{Jt} = \sum_{i=0}^{n-1} c_i(t) J^i \quad (3)$$

Δεδομένου ότι οι πίνακες A και J έχουν το ίδιο χαρακτηριστικό και τις ίδιες ιδιοτιμές τότε εμφανίζονται τα ίδια $c_i(t)$ στις σχέσεις (2) & (3).

Η μέθοδος είναι:

- Υπολογίζουμε τα $c_i(t)$ από τις σχέσεις (3).
- Χρησιμοποιούμε τα $c_i(t)$ για να υπολογίσουμε το e^{At} στην (2).

Έχουμε λοιπόν:

$$(2) \Rightarrow e^{Jt} = \sum_{i=0}^2 c_i J^i = \quad \begin{matrix} \text{χάιν συνολικά πρέπει } c_i(t) = c_i \\ \left(\begin{matrix} c_0 \\ c_1 \\ c_2 \end{matrix} \right) \text{ στο τέλος} \\ \text{για τη λύση} \end{matrix}$$

$$= c_0 I + c_1 \begin{bmatrix} 2 & 1 & 0 \\ 0 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} + c_2 \begin{bmatrix} 2^2 & \frac{2 \cdot 2^1}{1!} & 0 \\ 0 & 2^2 & 0 \\ 0 & 0 & 1^2 \end{bmatrix} =$$

$$= \begin{bmatrix} c_0 + 2c_1 + 4c_2 & c_1 + 4c_2 & 0 \\ 0 & c_0 + 2c_1 + 4c_2 & 0 \\ 0 & 0 & c_0 + c_1 + c_2 \end{bmatrix} \quad (4)$$

6x6x6

Anno (1), (4) \Rightarrow

$$e^{2t} = c_0 + 2c_1 + 4c_2 \quad (5)$$

$$te^{2t} = c_1 + 4c_2 \quad (6)$$

$$e^t = c_0 + c_1 + c_2 \quad (7)$$

$$(5) - (6) \Rightarrow e^{2t} - te^{2t} = c_0 + c_1 \quad (8)$$

$$(7) \stackrel{(8)}{\Rightarrow} e^t = e^{2t} - te^{2t} + c_2 \Rightarrow \boxed{c_2 = e^t - e^{2t} + te^{2t}} \quad (9)$$

$$(6), (9) \Rightarrow te^{2t} = c_1 + 4e^t - 4e^{2t} + 4te^{2t} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \boxed{c_1 = -4e^t + 4e^{2t} - 3te^{2t}} \quad (10)$$

$$(7), (9), (10) \Rightarrow \boxed{c_0 = 4e^t - 3e^{2t} + 2te^{2t}} \quad (11)$$

onora (2) $\Rightarrow e^{At} = \sum_{i=0}^2 c_i A^i = c_0 I + c_1 A + c_2 A^2$

Ala $c_0 I = \begin{bmatrix} c_0 & 0 & 0 \\ 0 & c_0 & 0 \\ 0 & 0 & c_0 \end{bmatrix}, c_1 A = \begin{bmatrix} 2c_1 & c_1 & 4c_1 \\ 0 & 2c_1 & 0 \\ 0 & 3c_1 & c_1 \end{bmatrix}$

$$c_2 A^2 = c_2 \begin{bmatrix} 2 & 1 & 4 \\ 0 & 2 & 0 \\ 0 & 3 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 2 & 1 & 4 \\ 0 & 2 & 0 \\ 0 & 3 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 4c_2 & 16c_2 & 12c_2 \\ 0 & 4c_2 & 0 \\ 0 & 9c_2 & c_2 \end{bmatrix}$$

onora

$$e^{At} = \begin{bmatrix} c_0 + 2c_1 + 4c_2 & c_1 + 16c_2 & 4c_1 + 12c_2 \\ 0 & c_0 + 2c_1 + 4c_2 & 0 \\ 0 & 3c_1 + 9c_2 & c_0 + c_1 + c_2 \end{bmatrix} \Rightarrow$$

GWF x 112

$$\Rightarrow e^{At} = \begin{bmatrix} e^{2t} & -12e^{2t} + 13te^{2t} & -4e^t + 4e^{2t} \\ 0 & e^{2t} & 0 \\ 0 & -3e^t + 3e^{2t} & e^t \end{bmatrix}$$

(*)

Forma 16x14:

$$J^k = \begin{bmatrix} \lambda^k & \frac{k\lambda^{k-1}}{1!} & \frac{k(k-1)\lambda^{k-2}}{2!} & \dots \\ 0 & \lambda^k & \frac{k\lambda^{k-1}}{1!} & \dots \\ \vdots & \vdots & \vdots & \ddots \\ 0 & 0 & 0 & \frac{k\lambda^{k-1}}{1!} \\ & & & \lambda^k \end{bmatrix}$$